

Pensament sociològic contemporani

2012/2013

Codi: 101127

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500262 Graduat en Sociologia	819 Graduat en Sociologia	OB	2	1

Professor de contacte

Nom: Maria del Mar Grieria Llonch

Correu electrònic: MariaDelMar.Grieria@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

És recomanable haver superat l'assignatura de "Fonaments de Sociologia" de primer curs. En aquest sentit, es donarà per suposat el coneixement dels autors clàssics de la sociologia.

Objectius

La teoria sociològica ha de contribuir significativament a perfilar el mapa conceptual bàsic de l'alumnat i ha d'oferir eines que permetin analitzar la realitat de forma crítica i rigorosa. Amb aquest objectiu, les assignatures de teoria del grau s'articulen a partir de dos criteris pedagògics diferents: per una banda, en aquesta assignatura s'expliquen les teories seguint una certa seqüència històrica i contextualitzant els principals debats de la sociologia en la seva època. Per altra banda, en les assignatures posteriors ('Teoria Sociològica Micro' i 'Teoria sociològica Macro') es dedica una atenció sistemàtica i més focalitzada als temes centrals de la teoria sociològica actual.

En aquesta assignatura s'estudiaran les aportacions més significatives al pensament sociològic contemporani posant-les en relació amb el seu context social i històric. El fil conductor del curs serà la presentació dels corrents teòrics més rellevants del segle XX com el funcionalisme, l'estructuralisme, l'interaccionisme simbòlic, la fenomenologia, l'etnometodologia, el neomarxisme, el postmodernisme o la sociologia analítica entre d'altres. Per tal de transmetre la complexitat del Pensament Sociològic Contemporani l'exposició combinarà l'explicació de les teories, amb el retrat del clima històric-intel·lectual de l'època i les notes biogràfiques dels autors. L'objectiu de l'assignatura és que l'alumnat adquireixi la capacitat per situar, comprendre i relacionar les aportacions teòriques principals del pensament sociològic contemporani, i ho faci amb rigor, reflexivitat i perspectiva crítica.

Competències

- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar la qualitat del propi treball.
- Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Avaluar la qualitat del propi treball.
2. Comparar els enfocaments teòrics sobre els fenòmens macrosociològics i microsociològics.
3. Definir els principals conceptes microsociològics i macrosociològics.
4. Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
5. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
6. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
7. Distingir els fenòmens socials subjacents a unes polítiques o a uns conflictes determinats.
8. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
9. Reconèixer les implicacions sociològiques de diversos debats intel·lectuals (sobre el subjecte, l'acció, l'ordre social, el llenguatge, etc.).
10. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
11. Utilitzar els enfocaments de la sociologia per observar l'efecte d'aquestes polítiques o el desenllaç d'aquests conflictes.

Continguts

0. Introducció a la Teoria Sociològica Contemporània

1. El funcionalisme

1.1. Merton: el paradigma de l'anàlisi funcional.

1.2. Parsons: de la teoria de l'acció a la teoria de sistemes.

1.3. La crisi del funcionalisme i les seves causes.

2. Les teories hermenèutiques i comprensives

2.1. L'interaccionisme simbòlic: Mead, Blumer i Goffman.

2.2. La socio-fenomenologia: Schütz, Berger i Luckmann.

2.3. L'etnometodologia: Garfinkel.

3. El neomarxisme, la teoria crítica i la modernitat.

3.1. El marxisme després de Marx: introducció.

3.2. L'Escola de Frankfurt i la "teoria crítica".

3.3. La teoria de l'acció comunicativa de Habermas.

3.4. El debat modernitat-postmodernitat.

4. Els *outsiders* i les seves aportacions a la disciplina: Elias, Mills i Foucault

5. Aproximacions integradores recents en la teoria sociològica

5.1. El debat sobre la integració micro-macro: Coleman, Giddens, Bourdieu.

5.2. Sociologia analítica i mecanismes socials: Hedström, Boudon.

Metodologia

L'assignatura s'articula al voltant de quatre tipus d'activitats:

1. Exposició dels continguts del programa a classe per part del professorat -amb participació i discussió crítica dels estudiants.
2. Pràctiques consistents en seminaris de lectura de textos concrets, visionat de vídeos i exercicis d'aplicació pràctica de la teoria, entre altres activitats.
3. Tutories fora de l'aula.
4. Activitats autònomes per part dels estudiants: lectura de textos, redacció de treballs i exercicis, etc.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions teòriques i seminaris	54	2,16	2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11
Tipus: Supervisades			
Tutories	10	0,4	4, 5, 10
Tipus: Autònomes			
Estudi i elaboració de treballs	76	3,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Avaluació

L'assignatura s'avaluarà a partir de dos tipus d'exercicis:

1) Un examen o prova final (que podrà ser no presencial i no memorística i que podrà incloure comentaris de text, qüestions de reflexió, etc.), en la qual els estudiants hauran de demostrar que han entès i assimilat correctament els principals continguts del programa i que són capaços d'argumentar posicions teòriques de forma rigorosa. L'examen tindrà un pes del 50% de la nota final.

2) Els treballs de pràctiques, que convenientment s'especificaran a les sessions pràctiques, i que podran incloure comentaris de text concrets, comentaris de vídeos, o aplicació de teories de casos pràctics. Comptaran com el 50% restant de la nota final.

- Per aprovar l'assignatura serà necessari aprovar independentment ambdós tipus d'exercici. És a dir, cal -com a mínim- un 5 de cadascuna de les parts per tal que faci mitjana
- La participació i la discussió a la classe podrà ser valorada positivament pel professorat a l'hora d'avaluar i qualificar globalment els estudiants.

- En el cas en que el seguiment presencial a les pràctiques i el lliurament dels corresponents treballs no sigui possible, el professorat podrà articular un sistema d'avaluació alternativa d'aquesta part, que sempre inclourà una prova presencial.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen	50	5	0,2	2, 3, 7, 9, 11
Treballs de pràctiques	50	5	0,2	1, 4, 5, 6, 8, 10, 11

Bibliografia

(La llista de lectures obligatòries estarà disponible com a dossier en el servei de fotocopies).

1. Manuals i texts de referència bàsics

Alexander, Jeffrey C. (1990). *Las teorías sociológicas desde la segunda guerra mundial*. Barcelona, Gedisa.

Baert, Patrick (2001). *La teoría social en el siglo XX*. Madrid, Alianza.

Bottomore, Tom y Nisbet, Robert (eds.). (1988). *Historia del análisis sociológico*. Buenos Aires, Amorrortu.

De Francisco, Andrés (1997). *Sociología y cambio social*. Barcelona, Ariel.

Giddens, Anthony y Turner, Jonathan (eds.). (1990). *La teoría social, hoy*. Madrid, Alianza.

Giner, Salvador (coord.) (2003). *Teoría sociológica moderna*. Barcelona, Ariel.

Jiménez Blanco, José y Moya, Carlos (eds.). (1978). *Teoría sociológica contemporánea*. Madrid, Tecnos.

Lamo de Espinosa, E. y Rodríguez Ibáñez, J. E. (1993). *Problemas de teoría social contemporánea*. Madrid, CIS.

Lizón, Angeles (2007). *La otra sociología. Una saga de empíricos y analíticos*. Barcelona, Montesinos.

Noguera, José A. (ed.) (2006). *Analytical Sociological Theory*, monográfico de *Papers. Revista de Sociología*, nº 80. [Trad. al castellano en preparación por CIS, 2010].

Ritzer, George (2000). *Teoría sociológica moderna*. Madrid, McGraw Hill, 2002.

2. Bibliografia complementària recomanada per temes

Funcionalisme

Davis, Kingsley y Moore, Wilbert E. (1945): "El continuo debate sobre la igualdad. Algunos principios de estratificación" y "Réplica a Tumin", en R. Bendix y S.M. Lipset (eds.), *Clase, status y poder*. Buenos Aires, Eudema, 1972.

Merton, Robert K. (1949). *Teoría y estructura sociales*. México, Fondo de Cultura Económica, 1968.

Parsons, Talcott. (1937). *La estructura de la acción social*. Madrid, Guadarrama, 1968.

Parsons, Talcott. (1951). *El sistema social*. Madrid, Alianza, 1988.

Parsons, Talcott. (1966). *La sociedad: perspectivas evolutivas y comparativas*. México, Trillas, 1974.

Parsons, Talcott. (1966). *Estructura y proceso en las sociedades modernas*. Madrid: Instituto de Estudios Modernos.

Toharia, José Juan (1978): "El funcionalismo normativista: la obra de Talcott Parsons", en J. Jiménez Blanco y C. Moya (eds.), *Teoría sociológica contemporánea*. Madrid, Tecnos.

Estructuralisme

Lévi-Strauss, Claude. (1949). *Las estructuras elementales del parentesco*. Barcelona, Paidós, 1991.

Lévi-Strauss, Claude. (1967). *Antropología estructural*. Barcelona, Paidós, 1987.

Noguera, José Antonio (2003). "El neoestructuralismo sociológico", en Salvador Giner (ed.), *Teoría sociológica moderna*. Barcelona, Ariel.

Teoria de l'intercanvi

Homans, George C. (1958). "Conducta social como intercambio", *Revista Española de*

Investigaciones Sociológicas, nº 85 (1999), pp. 297-312.

Homans, George C. (1964). "De retorno al hombre", en A. Ryan (ed.), *La filosofía de la explicación social*. México, FCE, 1976 (e.o. 1973).

Interaccionisme simbòlic

Blumer, Herbert. (1969). *El Interaccionismo Simbólico: Perspectiva y Método*. Barcelona, Hora, 1982.

Goffman, Erving. (1959). *La presentación de la persona en la vida cotidiana*. Buenos Aires, Amorrortu, 1971.

Goffman, Erving. (1961). *Internados*. Buenos Aires, Amorrortu.

Goffman, Erving. (1963). *Estigma. La identidad deteriorada*. Buenos Aires, Amorrortu, 1986.

Joas, Hans. (1998). *El pragmatismo y la teoría de la sociedad*. Madrid, CIS.

Mead, George Herbert. (1934). *Espíritu, persona y sociedad*. Barcelona, Paidós, 1972.

Nizet, J & Rigaux, N (2006) *La Sociología de Erving Goffman*. Barcelona : Melusina

Zeitlin, I. (1981). "La sociología de Erving Goffman". *Papers. Revista de Sociologia*, nº 15.

Socio-fenomenologia

Berger, Peter L. y Luckmann, Thomas. (1966). *La construcción social de la realidad*. Barcelona, Herder, 1988.

Luckmann, T (1996) *Teoría de la acción social*. Barcelona, Paidós.

Schütz, Alfred. (1932). *Fenomenología del mundo social*. Buenos Aires, Paidós, 1972.

Schütz, Alfred. (1964). *Estudios sobre teoría social*. Buenos Aires, Amorrortu, 1974.

Schütz, Alfred. (1973). *El problema de la realidad social*. Buenos Aires, Amorrortu, 1974.

Etnometodologia

Coulon, Alain (1988). *La etnometodología*. Madrid, Cátedra, 1988.

Garfinkel, Harold. (1967). *Studies in Ethnomethodology*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Heritage, John C. (1987): "Etnometodología", en Anthony Giddens y Johathan Turner (eds.), *La teoría social hoy*. Madrid, Alianza, 1998.

Neomarxisme

Anderson, Perry (1976). *Consideraciones sobre el marxismo occidental*. Madrid, Siglo XXI, 1979.

Anderson, Perry (1983). *Tras las huellas del materialismo histórico*. Madrid, Siglo XXI, 1989.

Habermas i teoria crítica

Bernstein, Richard J. (1985). "Introducción" a R. Bernstein, (ed.): *Habermas y la Modernidad*. Madrid: Cátedra.

Boladeras, Margarita (1996). *Comunicación, ética y política: Habermas y sus críticos*. Madrid, Tecnos.

Haber, Stephane (1999). *Habermas y la sociología*. Buenos Aires, Nueva Visión.

Habermas, Jürgen (1981). *Teoría de la acción comunicativa* (2 vols.). Madrid, Taurus, 1987.

Mardones, José María (1985). *Razón comunicativa y teoría crítica*. Bilbao, Universidad del País Vasco.

McCarthy, Thomas (1984). *La teoría crítica de Jürgen Habermas*. Madrid, Tecnos, 1992.

Noguera, José Antonio (1996). "La teoría crítica: de Frankfurt a Habermas", *Papers* nº 50.

Integració "micro-macro"

Alexander, Jeffrey C.; Giesen, Bernhard; Münch, Richard y Smelser, Neil J. (eds.) (1987). *The Micro-Macro Link*. Berkeley, University of California Press.

Boudon, R. (1979). *La lógica de lo social*. Madrid, Rialp, 1981.

Boudon, R. (1984). *La place du désordre. Critique des théories du changement social*, Paris, P.U.F. (hay traducción inglesa).

Coleman, James (1990). *Foundations of Social Theory*. Cambridge, The Belknap Press.

De Francisco, Andrés (1997). *Sociología y cambio social*. Barcelona, Ariel.

Giddens, Anthony. (1984). *La constitución de la sociedad. Bases para la teoría de la estructuración*. Buenos Aires, Amorrortu, 1995.

González, Sandra (2000). "Homo sociologicus. L'acció guiada per normes socials", *Revista Catalana de Sociologia*, nº 13.

González, Sandra (2004). "¿Sociedades artificiales? Una introducción a la simulación social", *Revista Internacional de Sociología*, nº 39.

Huber, Joan (1991). *Macro-Micro Linkages in Sociology*. London, Sage.

Sociologia analítica i mecanismes socials

Barbera, Filippo (2004). *Meccanismi sociali. Elementi di sociologia analitica*. Bologna, Il Mulino.

Boudon, Raymond (2004). "La sociología que realmente importa", *Papers. Revista de Sociologia*, nº 72, pp. 215-226.

Coleman, James (1990). *Foundations of Social Theory*. Cambridge, The Belknap Press.

- Elster, Jon (1989). *Tuercas y tornillos. Una introducción a los conceptos básicos de las ciencias sociales*. Barcelona, Gedisa, 1991.
- Goldthorpe, John H. (2007). *De la sociología. Números, narrativas, e integración de la investigación y la teoría*. Madrid, CIS, 2010.
- Hedström, Peter & Swedberg, Richard (eds.) (1998). *Social Mechanisms. An Analytical Approach to Social Theory*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Hedström, Peter (2005). *Dissecting the Social. On the Principles of Analytical Sociology*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Hedström, Peter y Bearman, Peter (eds.) (2009). *The Oxford Handbook of Analytical Sociology*. Oxford, Oxford University Press.
- Lizón, Angeles (2007). *La otra sociología. Una saga de empíricos y analíticos*. Barcelona, Montesinos.
- Noguera, José A. (ed.) (2006). *Analytical Sociological Theory*, monográfico de *Papers. Revista de Sociologia*, nº 80. [Trad. al castellano en preparación por CIS, 2010].
- Noguera, José A. (2006). "Why We Need an Analytical Sociological Theory", *Papers. Revista de Sociologia*, nº 80.
- Elster sobre racionalitat, normes socials i emocions*
- Elster, Jon (1991). *El cemento de la sociedad*. Barcelona, Gedisa, 1991.
- Elster, Jon (1997). "Racionalidad, emociones y normas sociales", en *Economics*. Barcelona, Gedisa.
- Elster, Jon (1999). *Sobre las pasiones. Emoción, adicción y conducta humana*. Barcelona, Paidós, 2001.
- Elster, Jon (1999). *Alquimias de la mente*. Barcelona, Paidós, 2002.